

۲۲۱۸. ۵۳
۱۴۰۱/۷/۷

ماهیان سطح‌زی درشت آب‌های جنوب کشور (با تأکید بر تون ماهیان)

تألیف

دکتر علی طاهری میرفاندد

(استاد دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران)

دکتر سید احمد رضا هاشمی

(استادیار مؤسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور)

دکتر احمد رضا جبلة

شماره مسلسل ۱۰۸۰۲

شماره انتشار ۴۴۳۶

انتشارات دانشگاه تهران

طاهری میرقاند، علی، ۱۳۴۸ -	سرشناسه
ماهیان سطح‌زی درشت آب‌های جنوب کشور با تأکید بر تون ماهیان/	عنوان و نام پدیدآور
تألیف علی طاهری میرقاند، سیداحمدرضا هاشمی، احمدرضا جبله.	
تهران: دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات، ۱۴۰۰.	مشخصات نشر
۲۱۷ص: مصور (بخشی رنگی)، جدول، نمودار.	مشخصات ظاهری
انتشارات دانشگاه تهران؛ شماره انتشار ۴۴۳۶.	فروست
۲-۲۲۶-۰۳-۹۶۴-۹۷۸	شابک
فیبا	وضعیت فهرست‌نویسی
واژه‌نامه.	یادداشت
۲۱۷- [۲۰۷]ص: کتابنامه.	یادداشت
ماهی تون	موضوع
Tuna	موضوع
ماهی تون- ایران	موضوع
Tuna - Iran	موضوع
ماهی تون- ایران- صید	موضوع
Tuna Fisheries - Iran	موضوع
هاشمی، سیداحمدرضا، ۱۳۵۹ -	شناسه افزوده
جبله، احمدرضا، ۱۳۷۰ -	شناسه افزوده
دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات. University of Tehran. Press	شناسه افزوده
۵۷۹/۵۸	رده‌بندی کنگره
۸۴۰۷۸۰۲	رده‌بندی دیویی
	شماره کتابشناسی ملی

این کتاب مشمول قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان است. تکثیر کتاب به هر روش اعم از فتوکپی، ریسوگرافی، تهیه فایل‌های pdf، لوح فشرده، بازنویسی در وبلاگ‌ها، سایت‌ها، مجله‌ها و کتاب، بدون اجازه کتبی ناشر مجاز نیست و موجب پیگرد قانونی می‌شود و تمامی حقوق برای ناشر محفوظ است.
(این کتاب با کاغذ حمایتی به‌چاپ رسیده است.)

عنوان: ماهیان سطح‌زی درشت آب‌های جنوب کشور با تأکید بر تون ماهیان
تألیف: دکتر علی طاهری میرقاند - سیداحمدرضا هاشمی - احمدرضا جبله
ویرایش ادبی: الهه رهبری
نویت چاپ: اول
تاریخ انتشار: ۱۴۰۰
شمارگان: ۱۰۰ نسخه
ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران
چاپ و صحافی: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

«مسئولیت صحت مطالب کتاب با مؤلفان است»

یپها: ۷۰۰۰۰۰ ریال

خیابان کارگر شمالی - خیابان شهید فرشی مقدم - مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران
پست الکترونیک: press@ut.ac.ir - تارنما: http://press.ut.ac.ir
پخش و فروش: تلفکس ۸۸۳۳۸۷۱۲

فهرست مطالب

پیشگفتار مؤلفان.....	خ
فصل اول: مرور صید جهانی و صید ایران.....	۱
میزان صید جهانی.....	۱
نوسانات سالانه صید.....	۵
ترکیب صید جهانی.....	۵
طبقه‌بندی ۱۹ گانه مناطق صیادی دریایی در جهان براساس عرض جغرافیایی.....	۷
طبقه‌بندی ۱۹ گانه مناطق صیادی دریایی در جهان براساس اقیانوس.....	۸
تغییرات صید در آب‌های جنوب کشور.....	۱۰
فصل دوم: اقیانوس هند.....	۱۳
اقیانوس هند (ناحیه ۵۷ و ۵۱ فائو).....	۱۳
کمیسیون تون ماهیان اقیانوس هند (IOTC).....	۱۵
ناحیه ۵۱ فائو (غرب اقیانوس هند).....	۱۷
مشخصات دریای عمان و خلیج فارس.....	۲۰
دریای عمان.....	۲۰
خلیج فارس.....	۲۱
معرفی کمیته‌های بین‌المللی تون ماهیان.....	۲۴
روش‌های مختلف صید تون ماهیان.....	۳۱
پرساین (تور کیسه‌ای).....	۳۱
لانگ لاین (قلاب طولیل).....	۳۲
پول‌اند لاین (چوب‌دستی و رشته).....	۳۳
گیل‌نت (تور گوشگیر).....	۳۳
ترولینگ (قلاب کششی).....	۳۴
هاند لاین (قلاب دستی).....	۳۴

- ۱۱۱..... صید در ایران و جهان
- ۱۱۴..... ماهی قباد (سطح‌زی متوسط).....
- ۱۱۴..... الف: رده‌بندی، زیست‌شناسی.....
- ۱۱۷..... گونه‌های موجود در آب‌های خلیج فارس و دریای عمان در ایران.....
- ۱۱۷..... سوابق تحقیق در ایران.....
- ۱۱۷..... صید در ایران و جهان.....
- ۱۱۹..... ماهی مارلین (نیزه‌ماهی یا بادبان‌ماهی) (سطح‌زی درشت).....
- ۱۲۰..... الف: رده‌بندی، زیست‌شناسی.....
- ۱۲۳..... گونه‌های موجود در آب‌های خلیج فارس و دریای عمان در ایران.....
- ۱۲۴..... سوابق تحقیق در ایران.....
- ۱۲۵..... ماهی گالیت یا دلفین ماهی (سطح‌زی درشت).....
- ۱۲۵..... الف: رده‌بندی، زیست‌شناسی.....
- ۱۲۷..... گونه‌های موجود در آب‌های خلیج فارس و دریای عمان در ایران.....
- ۱۲۸..... سوابق تحقیق در ایران.....
- ۱۲۸..... کوسه‌ماهی یا کولی (کفزی یا سطح‌زی متوسط تا درشت).....
- ۱۲۸..... الف: رده‌بندی، زیست‌شناسی.....
- ۱۳۰..... گونه‌های موجود در آب‌های خلیج فارس و دریای عمان در ایران.....
- ۱۳۴..... سوابق تحقیق در ایران.....
- ۱۳۶..... ماهی سارم دهان بزرگ (ضله یا شیر بندر).....
- ۱۳۶..... الف: رده‌بندی، زیست‌شناسی.....
- ۱۳۷..... گونه‌های موجود در آب‌های خلیج فارس و دریای عمان در ایران.....
- ۱۳۸..... سوابق تحقیق در ایران.....
- ۱۳۸..... صید در ایران و جهان.....
- ۱۴۰..... ماهی سوکلا (سکن یا کوبیا) (سطح‌زی درشت).....
- ۱۴۰..... الف: رده‌بندی، زیست‌شناسی.....
- ۱۴۲..... گونه‌های موجود در آب‌های خلیج فارس و دریای عمان در ایران.....
- ۱۴۲..... سوابق تحقیق در ایران.....
- ۱۴۳..... ماهی طلال یا ماکرل هندی (سطح‌زی متوسط).....
- ۱۴۳..... الف: رده‌بندی، زیست‌شناسی.....

گونه‌های موجود در آب‌های خلیج فارس و دریای عمان در ایران.....	۱۴۵
سوابق تحقیق در ایران.....	۱۴۵
صید در ایران و جهان.....	۱۴۶

فصل پنجم: مدیریت تون ماهیان..... ۱۴۹

میزان صید تون ماهیان در جهان و ایران.....	۱۴۹
کشورهای عمده صادرکننده و واردکننده تون ماهیان تجاری در جهان.....	۱۵۴
میزان صید تون ماهیان (تون ماهی، شبه تون ماهی و منقار ماهی) در ایران.....	۱۵۶
طبقه‌بندی وضعیت ذخیره آبریان.....	۱۵۹
میزان صید بی‌رویه در جهان.....	۱۶۱
صید بی‌رویه آبریان در آب‌های جنوب کشور.....	۱۶۶
ارزیابی آسیب‌پذیری گونه‌های ماهی سطح‌زی درشت.....	۱۶۷
صید ضمنی و صید تورریز.....	۱۷۳
صید ضمنی روش صید پرساین.....	۱۷۹
صید تنظیم‌نشده، گزارش‌نشده و غیرقانونی (IUU).....	۱۷۹
اهداف مدیریت صیادی مدرن.....	۱۸۱
کنترل ورودی‌های صید.....	۱۸۲
کنترل خروجی‌های صید.....	۱۸۲
اقدامات تکنیکی.....	۱۸۴
قوانین کنترل برداشت (HCRs).....	۱۸۵
قانون اول کنترل برداشت (کنترل صید براساس مرگ‌ومیر صیادی).....	۱۸۶
قانون دوم کنترل برداشت (کنترل صید براساس شاخص فراوانی اندازه ذخیره).....	۱۸۷
صید مجاز کل (TAC) یا حد مجاز صید سالانه (ACL).....	۱۸۸
میزان صید زیستی قابل قبول (ABC) و محدوده صید بی‌رویه (OFL).....	۱۹۰

واژه‌نامه..... ۱۹۹

فهرست منابع..... ۲۰۷

منابع و مآخذ..... ۲۰۷

پیشگفتار مؤلفان

حجاب چهره جان، می شود غبار تنم **** خوشا دمی که از این چهره، پرده بر فگنم
که این سرای نه جای چومن خوش الحانیست **** روم به گلشن رضوان، که مرغ آن چمنم

حفظ ذخایر یک اصل مورد تأکید جهانی و معیاری کلیدی در پایداری بهره‌برداری از تمام منابع آبی است. تلاش تمام مدیران شیلاتی برای دسترسی به تأمین غذای کافی و مطمئن از منابع طبیعی و تأمین نیاز جوامع بشری، با در نظر گرفتن میزان بهره‌برداری مجاز و صحیح از آنها متمرکز شده است. معضلات و مشکلات حاصل از صید بی‌رویه و فشار بیش‌ازحد توان برداشت از آبریان در چند دهه اخیر، سبب نگرانی روزافزون محققان و مدیران شیلاتی شده است و حفاظت و بهره‌برداری بهینه و پایدار از منابع آبی مانند هر نوع توسعه دیگری نیازمند برنامه مدیریتی بوده و باید با اولویت‌بندی و برنامه اجرایی مدون به اجرا گذاشته شود. برای تعیین برنامه مدیریتی ذخیره‌سازی و برداشت، نیاز است داده‌های مناسبی جمع‌آوری شود و این داده‌ها در مدیریت و تنظیم ترکیب گونه‌ای و تعیین سطح بهینه برداشت آبی کمک شایانی خواهد کرد.

اجتماعات ماهیان از مهم‌ترین بخش‌های اکوسیستم‌های آبی هستند که نقش بسیار مهم و کلیدی را در برقراری ارتباط بین لایه‌های مختلف غذایی اکوسیستم آب ایفا می‌کنند که می‌بایست درک مناسبی از ارزیابی ذخایر و پویایی‌شناسی جمعیت آبریان وجود داشته باشد تا براساس آن، راه‌ها و روش‌های کارآمد و مناسب، اجرا شده و برنامه‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت برداشت بهینه و پایدار طراحی و اجرا شود. در این کتاب سعی شده است تا ابتدا دیدی کلی نسبت به آمار صید جهانی و وضعیت آن پیدا کرده و سپس آشنایی مختصری با اقیانوس هند و میزان صید آن و بعد شناخت کلی از تون ماهیان و گونه‌های سطح‌زی درشت آب‌های جنوب و در نهایت نکات مهم در مدیریت تون ماهیان و رویکردهای مختلف آن مطرح می‌شود.

بدون شک، اثر حاضر خالی از ایراد و اشکال نیست اما سعی بر این بوده تا شناخت کلی نسبت به ماهیان سطح‌زی درشت و تون ماهیان به صورت ساده به خواننده ارائه شود و از خوانندگان محترم تقاضا داریم با رهنمودهای ارزنده‌شان، نویسندگان را به منظور رفع نواقص مجموعه فوق یاری رسانند.

دکتر علی طاهری میرفائده و همکاران